

Stanovisko RRZ k návrhu MF SR na ukončenie výnimočných okolností

jún 2021

© Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, 2021

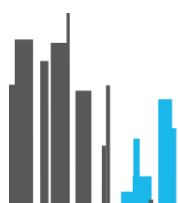
Táto správa prezentuje oficiálne stanoviská Rady pre rozpočtovú zodpovednosť v súlade s jej mandátom stanoveným v zákone č. 493/2011 Z.z. o rozpočtovej zodpovednosti.

Táto publikácia je dostupná na internetovej stránke RRZ (<https://www.rozpoctovarada.sk>).

Copyright ©

Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť rešpektuje všetky práva tretích strán, najmä práva chránené autorským právom (informácie alebo údaje, štylistika a znenie textov do tej miery ak majú individuálny charakter). Publikácie Kancelárie RRZ s odkazom na autorské práva (©Kancelária Rady pre rozpočtovú zodpovednosť, Kancelária RRZ, Secretariat of the Council for Budget Responsibility/Secretariat of the CBR, Slovakia/year, alebo podobne) smú byť použité (reprodukované, odkaz na internete, a pod.) len za podmienky, že bude správne uvedený zdroj. Všeobecné informácie a údaje publikované bez odkazu na autorské práva smú byť publikované bez uvedenia zdroja. Pokiaľ sú informácie a údaje jednoznačne získané zo zdrojov tretích strán, používateľ takýchto informácií a údajov je povinný rešpektovať existujúce práva, prípadne je povinný si získať povolenie na použitie samostatne.

Pripomienky alebo komentáre k správe sú vítané na e-mailovej adrese sekretariat@rrz.sk.

Stanovisko RRZ k návrhu MF SR na ukončenie výnimočných okolností

Ministerstvo financií SR (MF SR) dňa 10. júna 2021¹ zverejnilo návrh na ukončenie výnimočných okolností, ktoré vyhlásila vláda 24. júna 2020 z dôvodu vplyvu pandémie koronavírusu na slovenskú ekonomiku. Počas trvania výnimočných okolností sa korekčný mechanizmus² pravidla o vyrovnanom rozpočte, definovaný v zákone č. 523/2004 Z.z. o rozpočtových pravidlách verejnej správy, neuplatňuje. Návrh na ukončenie výnimočných okolností, podobne ako aj návrh na vyhlásenie výnimočných okolností, posúdila Rada pre rozpočtovú zodpovednosť (RRZ) v zmysle príslušných ustanovení zákona³ pred rokovaním vlády.

Podľa Zmluvy o stabilite, koordinácii a správe v Hospodárskej a menovej únii sa výnimočné okolnosti vzťahujú na nezvyčajnú udalosť mimo kontroly dotknutej zmluvnej strany, ktorá má veľký vplyv na finančnú pozíciu verejnej správy alebo obdobie prudkého hospodárskeho poklesu⁴, a to za predpokladu, že dočasné odchýlenie sa dotknutej krajiny od jej strednodobého cieľa neohrozí fiškálnu udržateľnosť v strednodobom horizonte. Obdobie prudkého hospodárskeho poklesu sa vzťahuje na danú krajinu alebo eurozónu ako celok.

Hodnotenie toho, či nastali výnimočné okolnosti, RRZ posudzuje podľa kvantitatívnych kritérií zverejnených v metodike hodnotenia⁵. Pri návrhu na ukončenie výnimočných okolností RRZ posudzuje, či okolnosti vedúce k ich spusteniu naďalej pretrvávajú:

- Vplyvy pandémie viedli v roku 2020 k prudkému ekonomickému poklesu o 4,8 %, pričom aktuálne prognózy predpokladajú, že slovenská ekonomika sa začne zotavovať v roku 2021. Makroekonomická prognóza Výboru pre makroekonomické prognózy zo 17. marca 2021 predpokladá, že slovenská ekonomika v roku 2021 vzrastie o 3,3 % a záporná produkčná medzera sa začne postupne uzatvárať (v roku 2021 by mala dosiahnuť -2,6 % potenciálneho produktu a v roku 2022 by došlo k miernemu prehrievaniu ekonomiky na úrovni 0,9 % potenciálneho produktu). Prognózy RRZ a NBS z rovnakého obdobia predpokladali veľmi podobný vývoj slovenskej ekonomiky v roku 2021⁶.
- Napriek tomu, že európske pravidlá Paktu stability a rastu sa z dôvodu pandémie neuplatnia ani na rok 2022⁷, aktuálny vývoj na Slovensku vytvára podľa RRZ predpoklady na ukončenie výnimočných okolností už v priebehu roku 2021.

¹ MF SR, [Návrh na ukončenie výnimočných okolností](#), jún 2021; Výnimočné okolnosti MF SR navrhuje ukončiť v deň schválenia návrhu vládou SR.

² Korekčný mechanizmus v podobe limitu výdavkov na rok 2020 schválila vláda 15. januára 2020 v súvislosti s identifikovaným výrazným odchýlením od smerovania k strednodobému rozpočtovému cieľu v roku 2018.

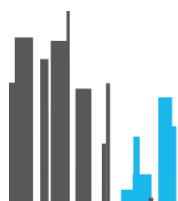
³ Podľa § 30a ods. 3 zákona o rozpočtových pravidlách verejnej správy sa povinnosť uplatňovania korekčného mechanizmu nevzťahuje na obdobie trvania výnimočných okolností. Začiatok a ukončenie trvania výnimočných okolností vyhlasuje vláda na návrh ministerstva financií; pred vyhlásením vlády návrh posúdi Rada pre rozpočtovú zodpovednosť.

⁴ V zmysle vymedzenia v Pakte stability a rastu sa za obdobie prudkého hospodárskeho poklesu považuje obdobie negatívneho medziročného reálneho rastu HDP alebo ide o kumulovaný pokles produkcie počas dlhého obdobia veľmi nízkeho rastu HDP v porovnaní s potenciálnym ekonomickým rastom.

⁵ RRZ: [Metodika hodnotenia pravidla o vyrovnanom rozpočte](#), verzia 1, december 2019.

⁶ Trend oživenia v roku 2021 potvrdzuje aj krátkodobá prognóza rastu slovenskej ekonomiky ([makroekonomický nowcasting RRZ](#)) z mája 2021.

⁷ [European Semester Spring Package 2021: economic coordination](#) - Commission Communication, jún 2021

- Opatrenia prijaté vládou v priebehu rokov 2020 a 2021 s cieľom riešiť epidemiologické hľadisko pandémie a podporiť domácu ekonomiku z dôvodu nedostatočného domáceho a zahraničného dopytu majú jednorazový charakter a neovplyvňujú štrukturálne saldo. Prípadné zhoršenie pandemickej situácie môže vláda naďalej riešiť jednorazovou adresnou pomocou a presunom investícií z budúcnosti do prítomnosti, pričom ani jedna z týchto foriem stimulu trvalo nezhoršuje verejné financie.

Po posúdení všetkých relevantných faktorov RRZ konštatuje, že pominuli dôvody, ktoré viedli k vyhláseniu výnimočných okolností a stotožňuje sa s návrhom MF SR na ich ukončenie.

Po ukončení výnimočných okolností by vzhľadom na výraznú odchýlku štrukturálneho salda od pravidlom požadovaného vyrovnaného rozpočtu a dočasné neuplatňovanie korekčného mechanizmu schváleného vládou dňa 15. januára 2020 **mal nasledovať záväzný korekčný plán**⁸. Z tohto pohľadu je **pozitívne**, že vláda v programe stability⁹ navrhla **nový sprísnený strednodobý cieľ** zohľadňujúci aktuálne vysoké riziká spojené s dlhodobou udržateľnosťou verejných financií, ako aj určila termín, kedy by sa mal dosiahnuť (cieľom je dosiahnutie štrukturálneho prebytku vo výške 0,5 % HDP do roku 2028).

RRZ však navrhnutú konsolidačnú trajektóriu považuje za nedostatočne ambicióznú najmä v strednodobom horizonte, keďže ciele vlády do roku 2024 sú horšie ako vývoj verejných financií odhadovaný RRZ za predpokladu nezmenených politík. Dôvodom je to, že vláda predpokladá výrazne horší vývoj verejných financií v roku 2021 a plánuje začatie znižovania štrukturálneho deficitu až od roku 2023.

Podľa názoru RRZ by postupné znižovanie štrukturálneho deficitu mohlo začať už v roku 2022. Napriek tomu, že medzinárodné inštitúcie (EK, MMF)¹⁰ všeobecne odporúčajú pomalší nábeh konsolidácie verejných financií, slovenská ekonomika a verejné financie sa nachádzajú v špecifickej situácii umožňujúcej začatie konsolidácie od roku 2022¹¹, za predpokladu absencie silnej tretej vlny pandémie a teda naplnenia dostupných makroekonomických prognóz. Podľa aktuálnych prognóz sa slovenská ekonomika má prehrievať už v roku 2022, pričom podľa EK bude mať Slovensko najvyššiu úroveň prehrievania medzi krajinami EÚ. K pokrízovému zotaveniu ekonomiky by mohli výrazne prispieť prostriedky z Fondu obnovy, ktoré v prípade Slovenska dosahujú takmer trojnásobok priemernej úrovne pre krajiny EÚ. Naliehavosť konsolidácie zvyrazňujú vysoké riziká spojené s dlhodobou udržateľnosťou verejných financií, pričom Slovensko má podľa EK najhoršiu dlhodobú udržateľnosť v EÚ (tzv. ukazovateľ S2)¹².

Vláda by preto mala byť v prípade potvrdenia priaznivejšieho vývoja verejných financií v roku 2021 a pokračujúceho zotavovania sa slovenskej ekonomiky pripravená prehodnotiť tieto ciele a dosiahnuť vyrovnaný rozpočet v skoršom termíne.

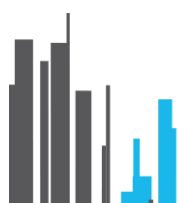
⁸ V zmysle [Spoločných zásad pre vnútroštátne fiškálne korekčné mechanizmy](#) zverejnených Európskou komisiou dňa 20. júna 2012.

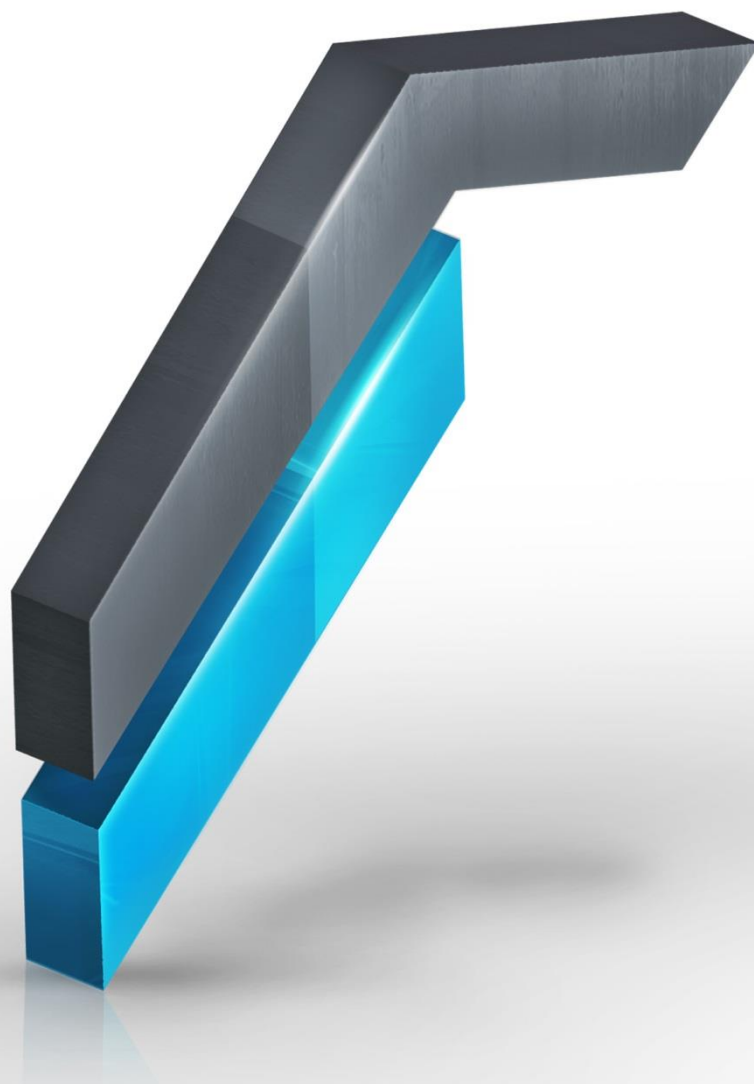
⁹ MF SR, [Program stability Slovenskej republiky na roky 2021 až 2024](#), máj 2021

¹⁰ EK odporúča začatie konsolidácie v roku 2023, zatiaľ čo MMF sa nevyjadrilo, či takýto začiatok by bol žiaduci v roku 2022 alebo v roku 2023, kvôli prevládajúcej neistote. MMF súhlasí so zvýšenými stimulmi v roku 2021 a odporúča konsolidovať po tom, ako oživenie ekonomiky bude dostatočne zakorenené. V prípade lepšieho vývoja by nevyužitá rezervy mali byť ušetrené a použité na zníženie dlhu.

¹¹ Dôvody sú popísané v materiáli RRZ, [Strednodobý fiškálny výhľad na roky 2021 až 2024](#), jún 2021, box 3 na str. 23.

¹² https://ec.europa.eu/info/sites/default/files/economy-finance/swd-2021-501_en_v2.pdf

**Kancelária Rady pre
rozpočtovú zodpovednosť**

Imricha Karvaša 1
Bratislava 1
813 25
Slovakia

www.rozpoctovarada.sk